

POLJOPRIVREDNA STRUČNA SLUŽBA
KOSOVSKA MITROVICA d.o.o.
38220 Kosovska Mitrovica ul.Cara Dušana br.10
Tel/028/497-031, Tel/ 028/497-044
E-mail pskm@nadlanu.com
SAJT :<http://psss.rs>

B I L T E N

BROJ X

OKTOBAR 2010

Autori: Dipl.ing. Ljiljana Gvozdić, Dipl.ing. Kosovka Jakšić,
Dipl.ing. Zoran Milosavljević.

Sadržaj :

VOĆARSTVO-VINOGRADARSTVO

-Jesenja sadnja voćaka

STOČARSTVO

-Simentalac –dobar izbor za proizvodnju mesa

RATARSTVO-POVRTARSTVO

-Tritikale

-Cene sa pijace

JESENJA SADNJA VOĆAKA

Sađenje voćaka se obavlja dok vegetacija miruje. Znači kasna jesen i rano proleće.

U našim klimatskim uslovima sađenje se vrši od kraja oktobra meseca do aprila.

Zaključujemo: što ranije to je bolje.

Jesenja sadnja je najbolja, ako je zemljište blagovremeno pripremljeno i ako je podesno za uspevanje voćaka. Najbolji prijem i napredovanje voćaka se postiže ako se sadnja izvrši nešto ranije, tj. pre nego što nastanu jače hladnoće.

Prilikom jesenjeg sađenja preseki na žilama kalusiraju u jesen i preko zime, stoga rano na proleće već postoje uslovi za stvaranje novih žila, što omogućuje neposredno korišćenje zemljišne vlage. Sleganjem čestice zemlje će se priljubiti uz same žile, tako da će na proleće nove žilice imati sasvim dovoljno hranljivih materija, a vegetacija će krenuti na vreme.

Zimske hladnoće i niske temperature bolje podnose zasađene sadnice, nego da taj period provedu utrapljene.

Treba izbegavati kasno- poznije jesenje sađenje voćaka, naročito ako je zemljište zbijeno i nedovoljno pripremljeno, ako je klima oštrija sa čestim mrazovima i golomrazicom i ako sadnice nisu na vreme završile vegetaciju. U takvim uslovima jesenje sađenje je nepovoljno. Zasađene voćke će biti izložene opasnostima da im se žile mogu oštetiti niskim temperaturama. Takođe, ako je vlažnost zemljišta velika žile mogu satrunuti.

Jesenja sadnja voćaka treba da se obavlja na zemljištima koja su laka, kamenita i propusna. Na taj način postiže se uspešnije primanje sadnica, pa dalje napredovanje, rast i rodnost voćaka.

Prilikom određivanja vremena sadnje voćaka, treba sagledati uslove sredine i biološke osobine voćaka.

U našim ekološkim uslovima sa jesenjom sadnjom treba početi krajem oktobra meseca, zato što voćne sadnice pre toga nisu dovoljno zrele. Sitno jagodasto voće može se saditi već krajem septembra i početkom oktobra meseca. Sadnice koštičavih voćaka kasnije završavaju vegetaciju, pa ih zato treba kasnije i saditi.

Osnovne napomene, uz osvrt na način sadnje:

- **Zemljište treba da je blagovremeno pripremljeno** (čišćenje terena, ravnanje, agrohemijska analiza, meliorisanje, rigolovanje i fina priprema zemljišta za sadnju)
- **Razmeravanje i obeležavanje mesta za sadnju**
- **Propisno iskopane jame** (ručno ili mašinski)
- **Neposredna priprema sadnica za sadnju** (na dan sadnje poslednja kontrola i priprema naročito korenovog sistema)
- **Pravilna sadnja**
- **Nega mladih voćaka nakon sađenja**

Izbor sadnica

Pri izboru sadnica one treba da budu razvijene, ali ne suviše, sa dobrim korenom.

Slabije sadnice pod istim uslovima gajenja na stalnom mestu, zaostaju u rastenju i razvijanju, slabije se primaju, zimi brže stradaju od mraza itd. Veoma je važno da sadnice imaju dobro razvijen žiličast korenov sistem, sačuvan prilikom vađenja. Dešava se da se korenov sistem baš prilikom nepažljivog vađenja ošteti.

Podizanje voćnjaka sprovodi se samo sa potpuno zdravim sadnicama, bez ikakvih znakova bolesti i štetočina.

Sve sadnice moraju biti dobro sačuvane od mraza, mehaničkih povreda i isušivanja. Kako generativna tako i vegetativna podloga treba da je što boljeg kompatibiliteta s plemenitim sortama i vrstama. Potrebno je i da je što bolje prilagođena uslovima sredine.

Veoma je važna i starost sadnica. Od nje zavisi dobar prijem, normalan rast i razvoj a kasnije i redovna i obilna rodnost voćaka. Najbolje su jednogodišnje sadnice, ako su na vreme završile vegetaciju. Sa njima se kasnije lakše postiže i željeni oblik krune.

Jednogodišnje sadnice bolje se primaju i napreduju.

Prilikom izbora sadnica identitet sorti mora biti tačan. Napravljene greške (ako umesto planirane sorte dospe neka sasvim druga) odražavaju se na kasniju proizvodnju sve dok ona postoji. Pri nabavci sadnica obratiti pažnju na deklaraciju.

Pravilna sadnja

Pravilna sadnja se sprovodi na približno istoj dubini na kojoj su sadnice bile u rastilu. Deo sadnice koji je bio u zemljištu je svetliji od dela koji je bio iznad zemlje.

Sadnju obavljaju dva lica.

Prilikom sadnje u svaki jamić treba dodati određenu količinu organskih (stajnjak) i mineralnih đubriva (NPK). Tako se utiče na porast mladih voćaka, iako je uneto hranivo tokom pripreme zemljišta za podizanje voćnjaka. Obično se po jednom jamiću unosi 10 kg dobro zgorelog stajnjaka i 150-200 gr složenog mineralnog đubriva sa većim sadržajem fosfora i kalijuma. Navedene količine organskih i mineralnih đubriva treba dobro izmešati sa rastresitim, površinskim slojem zemljišta, a onda popuniti dve trećine jamića. Ostali deo jamića popunjava se sa sitnom zemljom, na koju se postavlja pripremljen koren sadnice. Potom se koren pokriva ostatkom čistog zemljišta i lagano nagazi radi što boljeg kontakta korena sadnice sa zemljom.

Na kraju svaku sadnicu, uz osvrt na vremenske prilike i vlagu u zemljištu, ako postoji potreba treba zaliti vodom.

Nega mladih voćaka nakon sadnje

Nega mladih voćaka podrazumeva prekraćivanje sadnica na željenu visinu i privezivanje sadnica za kolac. Zaštita od zečeva i ostalih glodara.

Napomena

U blizini voćnjaka treba iskrčiti šiblje i divlje forme voća, jer može biti zaraženo virusima i drugim patogenima i bolestima.

Jesenja sadnja voćaka će biti uspešna ako se osnovne mere pripreme sprovedu na vreme uz obebeđenu radnu snagu.

SIMENTALAC DOBAR IZBOR ZA PROIZVODNJU MESA

Mnogobrojni biološki, fiziološki i tehnološki faktori utiču na prinos i kvalitet govedeg mesa. Zahtevi potrošača se menjaju u pravcu dobijanja više kvalitetnog mesa, manje loja, uz što bolji randman, konverziju hrane i što jeftiniju proizvodnju po jedinici proizvoda. Da bi se to moglo ostvariti, mora se voditi računa o adekvatnoj ishrani, izboru rase za tov, načinu držanja i smeštaju tovnih goveda, telesnoj masi grla pri klanju.

Kvalitet goveđih trupova se ocenjuje na osnovu konformacije, prekrivenosti lojem i bojom mesa. Proizvođači koji gaje toвне rase treba da ostvare veći profit, jer su u pogledu randmana, dnevnog prirasta, konverzije hrane i dužine tova toвне rase bolje od drugih.

Da bi se ostvarila što bolja konformacija, veliki dnevni prirast uz malu konverziju, povoljan odnos mesa i masti, potrebno je prilikom tova junadi obratiti pažnju na rasu grla koja se biraju za tov, način držanja i smeštaj, završnu masu pri klanju, ishranu, pol itd.

Tovno govedarstvo se sve više usmerava ka proizvodnji mesa sa što manje loja. Simentalac kao rasa dvojnih sposobnosti pokazao se veoka dobar u tovu junadi. Simentalac je po pitanju dnevnog prirasta ispred svih tovnih rasa.

Zbog lakšeg organizovanja radne snage, mehanizovanja procesa proizvodnje, manjih investicija, preporučuje se da se toвна junad drži slobodno u grupama. Međutim, treba napomenuti da grla tovljena u slobodnom sistemu držanja imaju manji dnevni prirast, slabiju konverziju i povećan utrošak suve materije na 100kg telesne mase. Kad su junad u tovu vezana, lakši je tretman grla prilikom određenih intervencija, ali je otežan ljudski rad. zbog slabije mogućnosti organizovanja mehanizovanog procesa proizvodnje. Što se tiče smeštaja, tovnim grlima je potrebno obezbediti što više svetlosti i svežeg vazduha. Horizontalna ventilacija (prozori i vrata) dovoljna je da se to obezbedi. Poželjno je da toвна june, u slobodnom sistemu, u proseku ima obezbeđeno oko 5m² podne površine. Ne bi trebalo držati više od 15 grla u grupi, jer se javlja problem hvatanja grla prilikom nekih intervencija i mogućnost povređivanja radnika.

Stepen utovljenosti, odnosno završna težina pri klanju uslovljena je u velikoj meri veličinom okvira rase, to jest genotipom. Neke toвне rase uglavnom ranije dostižu optimalnu telesnu masu, nakon koje talože više loja nego mišićnog tkiva. Simentalac optimalnu težinu pred klanje dostiže nešto kasnije. Optimalna telesna masa bičića simentalske rase pred klanje je oko 650kg, a junica od 480 – 500kg.

Jedan od najvažnijih paragenetskih faktora koji znatno utiču na kvalitet goveđih polutki i mesa jeste ishrana. Obrok toвне junadi mora biti izbalansiran po sadržaju suve materije, energije, proteina, mineralnih materija i vitamina. Veoma je važno da obrok bude i ukusan kako bi ga životinje pojele. Ako je u obroku zastupljeno više koncentrata, prirast će biti veći, tov kraći, ali i skuplji. Poželjno bi bilo u obrok uključiti i kabasta hraniva. Dokazano je da je sa smanjenjem sadržaje energije u obroku izražena tendencija povećanja mišićnog tkiva. Nije dobro pothraniti životinje, jer to može izazvati dodatne troškove eventualnog lečenja i gubitak u prirastu, a sa druge strane, ishrana je velika stavka, pa ako se životinjama

daje više nego što je potreba određenih kategorija, dolazi do rasipanja hrane i finansijskog gubitka.

Na tržištu tovnog materijala više se traže muška grla. To nije bez razloga. Ženska grla brže stasavaju, što znači da se za kraće vreme tove, ranije talože loj i isporučuju se sa manjom telesnom masom. Generalno, njihova toвна performansa je slabija nego kod muških grla i ogleda se u slabijem dnevnom prirastu, lošijoj konverziji hrane, manjem randmanu, većoj količini loja, što sve zajedno doprinosi lošijim ekonomskim efektima tova.

Kod nas se za tov preporučuju grla simentalke rase, pošto su često po svojim tovnim i klaničnim performansama ispred nekih tovnih rasa koje se koriste za proizvodnju goveđeg mesa u svetu (jedino se francuska rasa šarole nalazi ispred simentalca, kada se posmatraju kompletne toвне performanse jedne rase). Osim toga, muškim grlima treba dati prednost u odnosu na ženska, kada se radi o tovnim i klaničnim predispozicijama u proizvodnji goveđeg mesa.

Služba za stočarstvo

T R I T I K A L E

- Triticale je biljna vrsta nastala ukrštanjem pšenice i raži.

U svetu se gaji na oko četiri miliona hektara i to najviše u Nemačkoj, Poljskoj, Rusiji i Francuskoj. U Srbiji se gaji na skoro 80 000 ha sa brzim porastom setvenih površina. Gaji se kako u ozimom setvu tako kao fakultativna biljna vrsta a poseduje i izvanredne sorte u setvu kao jari usev. **Njegove najvažnije pozitivne osobine su:**

-Sorte tritikalea su dostigle po prinosu zrna komercionalne sorte pšenice a nadmašile sorte raži, ječma i ovsa.

-Triticale je kao vrsta ispoljio visoku adaptabilnost u našim agroekološkim uslovima što je rezultiralo u dobijanju stabilnih rezultata.

-Sorte tritikalea su ispoljile visoku tolerantnost prema kiselim zemljištima koja su veoma česta na našim terenima.

-Zahvaljujući moćnom korenu sličnu prednost pokazao je kao vrsta i na peskovitim zemljištima, kao i po pitanju otpornosti na sušu.

-Od roditeljskih vrsta je nasledio i veoma odličnu otpornost prema važnijim bolestima strnih žita što je potvrdio u proizvodnim uslovima.

-Slično se odnosi i na njegovu prednost i ispoljenu visoku tolerantnost prema važnijim štetočinama (ptice i insekti) a na prvom mestu prema žitnoj pijavici.

-Triticale je kao vrsta ispoljio visok sadržaj proteina u zrnu (2-3% iznad pšenice) uz veoma povoljan aminokiselinski sastav što mu je omogućilo veoma uspešnu primenu u ishrani stoke.

-Pokazao se pogodnim i za izradu specijalnih vrsta hleba i peciva kao i za potrebe u industriji piva i alkohola.

-Njegov brz porast i razviće s jeseni i rano u proleće omogućili su mu ispoljavanje sposobnosti u odnosu prema važnijim korovskim vrstama .

-Sve pomenuto mu je omogućilo proširenje areala gajenja prema brdsko-planinskim uslovima kakvi su naši tereni uz skoro potpuno isključenje hemiskih zaštitnih sredstava iz procesa nege useva.

Služba za ratarstvo-povrtarstvo.

Cene sa pijace

Zelena pijaca:

Paprika	60-70 din/kg.
Paradajz	100
Paradajz zel.	40
Krastavac	70
Boranija	100
Kupus	30
Tikvica	60
Luk crni	50
Luk beli	400
Šargarepa	50-60
Pasulj	180
Cvekla	60
Celer	100
Karfiol	90
Peršun veza	20
Plavi ptlidan	65
Jabuka	60
Kruška	100-120
Breskva	120
Nektarina	120
Banana	90
Limun	150
Pomarandža	150
Grožđe	80-150
Smokve suve	400
Grejfurt	170
Kivi	200

Sir	250-350
Kajmak	500
Mleko	60
Jaja	7-9

Stočna pijaca:

Telad	260-280
Junad	160-180
Krave	110
Prasad	190
Jagnjad	200-220
Ovce	150-160